

Lakisampo-portaalin käyttöohje

22.12.2022

Lakisampo-portaali perustuu oikeusministeriön Finlex.fi-palvelusta automaattisesti muodostettuun linkitettyyn avoimeen dataan sisältäen Suomen ajantasaisen lain ja muita säädöksi (n. 12 400 kpl) sekä joukon korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden oikeustapauksia (n. 16 000 kpl).

Tämän sovelluksen ja sen taustalla olevan Semanttinen Finlex -datapalvelun (Oksanen et al., 2019) ideaa on kuvattu tarkemmin viitteessä (Hyvönen et al., 2022).

Pääsivu

Lakisammossa on kolme sovellusnäkömää, Lainsäädäntö, Pykälät ja Oikeuskäytäntö, joiden avulla voi hakea ja tutkia lainsäädännön säädöksiä semanttisen fasettihaun ja selailun avulla. Lisäksi etusivulta löytyy kaksi muuta haku sovellusta: Elämän aihepiirit, jossa aineistoja haetaan kansalaisten erilaisten elämäntilanteista lähtien (esim. Parisuhde ja perhe, Opetus ja koulutus) sekä Haku dokumentilla.

1 Lainsäädäntö-näkymä

Lainsäädäntö-laatikkoa klikkaamalla avautuu hakusovellus Suomen ajantasaiseen lainsäädäntöön, asetuksiin ja päätöksiin.

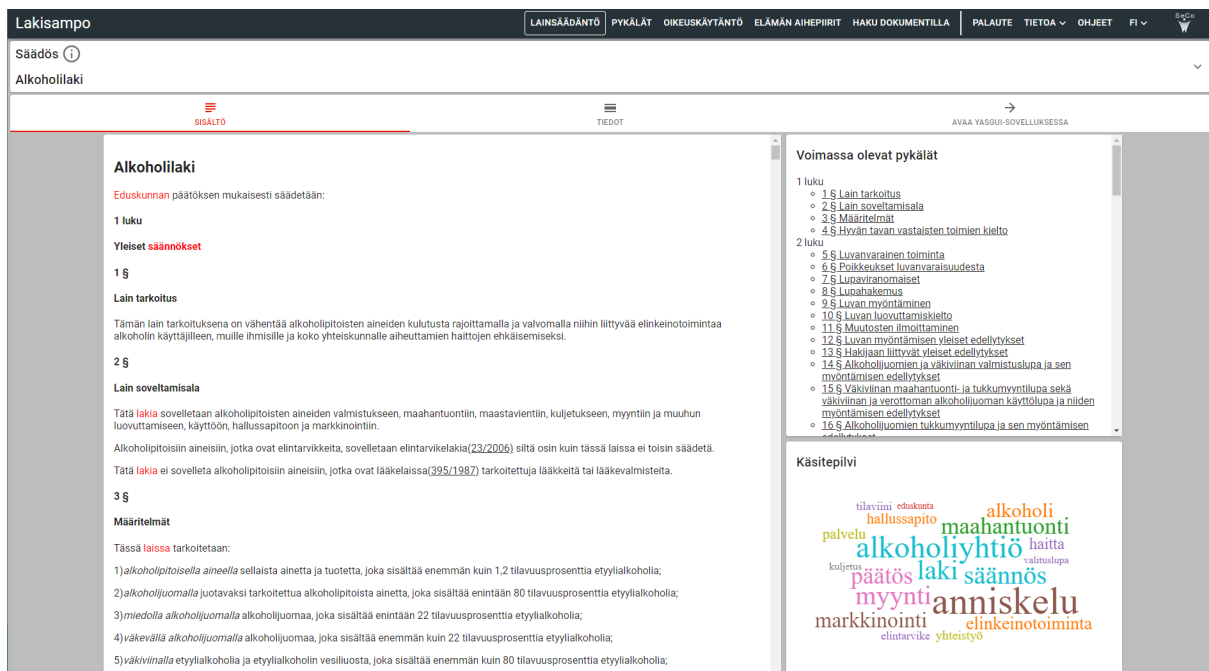
The screenshot displays the 'Lakisampo' application interface for the 'Lainsäädäntö' (Legislation) view. The top navigation bar includes the application name and a language dropdown set to 'FI'. Below the navigation bar, the current view is identified as 'Lainsäädäntö'. A summary box shows 'Tulokset: 12394 säädöstä' (Results: 12394 acts) and a 'Rajoi:' (Filters) section. The filters include 'Vapaatekstihaku' (Free text search), 'Säädöksen tyyppi' (Type of act), 'Voimaantulo' (Effective date), 'Aihe (autom. tunnistettu)' (Topic), 'Elämän aihepiiri (autom. tunnistettu)' (Life topic), and 'EU-direktiivi' (EU directive). The main content area is a table titled 'TIEDOT' (Details) with the subtitle 'AVAA YASGUI-SOVELLUKSESSA' (Open in YASGUI application). The table has columns for 'Säädös' (Act), 'Säädöksen tyyppi' (Type), 'Tunniste' (Number), 'Voimaantulo' (Effective date), 'Pykälät' (Sections), and 'EU-direktiivi' (EU directive). The table lists various acts, including 'Ahvenanmaan maanhankintalaki', 'Aikuislukioasetus', 'Aikuislukiolaki', 'Ajokorttilaki', 'Ajoneuvolaki', 'Ajoneuvolaki (pääosin voimassa 28.2.2021 saakka, osin voimassa 1.9.2021 saakka)', 'Ajoneuvoveroasetus', 'Ajoneuvoverolaki', 'Alkoholilaki', and 'Alkolukkolaki'.

Säädös	Säädöksen tyyppi	Tunniste	Voimaantulo	Pykälät	EU-direktiivi
Ahvenanmaan maanhankintalaki	Laki	3/1975	2000-03-01	1 § ...	-
Aikuislukioasetus	Asetus	660/1994	1994-07-15	1 luku ...	-
Aikuislukiolaki	Laki	439/1994	1994-06-03	1 luku ...	-
Ajokorttilaki	Laki	386/2011	2021-01-11	1 luku ...	-
Ajoneuvolaki	Laki	82/2021	2021-01-15	1 luku ...	direktiivi 2014/47/EU
Ajoneuvolaki (pääosin voimassa 28.2.2021 saakka, osin voimassa 1.9.2021 saakka)	Laki	1090/2002	2021-01-11	1 luku ...	-
Ajoneuvoveroasetus	Asetus	312/1994	1994-04-29	Veromerkit ...	-
Ajoneuvoverolaki	Laki	1281/2003	2021-03-01	1 luku ...	-
Alkoholilaki	Laki	1102/2017	2018-08-15	1 luku ...	-
Alkolukkolaki	Laki	730/2016	2021-03-01	Soveltamisala ...	-

Haku tapahtuu avaamalla vasemmalla olevia hakufasetteja ja tekemällä niistä valintoja; myös tekstihaku on käytettävissä jokerimerkkeineen. Hakutulos näkyy oikealle; linkkiä painamalla pääsee säädöksen "kotisivulle", johon on kerätty siihen liittyvää tietoa. Fasettien kategorioissa olevat hakutulos määrät päivittyvät automaattisesti ja niiden jakaumaa voi tutkia painamalla piirakkakaavio-symbolia. AVAA YASGUI-SOVELLUKSESSA välilehdellä voi kokeilla erilaisia hakuja datapalvelun rajapinnasta SPAQRL-kyselykielellä – tämä edellyttää jonkin verran tietoteknistä osaamista.

Säädösten kotisivut

Alla esimerkkinä Alkoholilain kotisivu.

Oletusarvoisesti avautuva SISÄLTÖ-välilehti näyttää lain tekstin, linkkihakemiston sen eri pykäliin sekä käsitepilven, joka antaa yleiskuvaa säädöksen sisällöstä perustuen siitä automaattisesti tunnistettuihin asiasanoihin Kansalliskirjaston YSO-ontologiassa. TIEDOT-välilehdellä näkyvät säädöksen metatiedot ja mm. linkki alkuperäiseen säädökseen Finlex.fi-palvelussa.

YASGUI-editorin käyttö

Lakisammon eri sivuilla näkyvä AVAA YASGUI-SOVELLUKSESSA välilehdellä on nähtävissä tilanteeseen liittyvä SPARQL-kysely YASGUI-editorissa, jota editoimalla voi helposti kokeilla omia kyselyitä datapalveluun. Välilehdellä pääsee myös selailemaan Lakisammon dataa HTML-selaimen avulla.

2 Pykälät-näkymä

Pykälät-laatikkoa klikkaamalla avautuu vastaavanainen hakusovellus kuin Lainsäädäntä-näkymässä, muuta nyt haun kohteena ovat yksittäisten pykälät, sillä kokonaiset säädökset ovat usein varsin pitkiä. Tuloslistassa näkyvät siksi linkity yksittäisten pykälien kotisivuilla.

Pykälien kotisivut

Pykälien kotisivut vastaavat säädösten kotisivuja sillä erotuksella, että avattuna on suoraan säädöksen pykälää vastaava kohta. TIEDOT ja AVAA YASGUI-SOVELLUKSESSA väilehdet ovat kytettävissä kun säädöstenkin kohdalla.

3 Oikeuskäytäntö-näkymä

Oikeuskäytäntö-näkymässä haetaan oikeustapauksia alla olevassa kuvassa vasemmalla näkyvillä faseteilla. Kuvassa on avattuna Tuomio-istuin fasetti.

Lakisampo		LAINSÄÄDÄNTÖ	PYKÄLÄT	OIKEUSKÄYTÄNTÖ	ELÄMÄN AIHEPIIRIT	HAKU DOKUMENTILLA	PALAUTE	TIETOA	OHJEET	Fi
Oikeuskäytäntö										
Tulokset: 16061 oikeustapausta										
Rajolla:										
Vapaatekstihaku										
Hae...										
Tuomioistuin										
☐ Korkein hallinto-oikeus [10113] ☐ Korkein oikeus [5948]										
Antopäivä										
Aineiston tyyppi										
Prosessilaji										
Aihe (autom. tunnistettu)										
Elämän aihepiiri (autom. tunnistettu)										
Rajotta sisällön kieltä										
<div style="text-align: center;">TIEDOT</div> <div style="text-align: right;">VUOSIJAKAUMA</div> <div style="text-align: right;">AVAA YASGUI-SOVELLUKSESSA</div>										
Rivinä sivulta 20 1-20 of 16061 < > >										
Oikeustapaus	Tunniste	Tiivistelmä	Tuomioistuin	Antopäivä						
4.8.2021/398 KHO:2021:104	ECLI:FI:KHO:2021:104	F Oyn verovuosi 2015 oli muodostunut...	Korkein hallinto-oikeus	2021-08-04						
KKO:2021:56	ECLI:FI:KKO:2021:56	Vankeusvanki A oli sylkäänsyt verta sisältävää...	Korkein oikeus	2021-07-16						
7.7.2021/393 KHO:2021:96	ECLI:FI:KHO:2021:96	Kaupungissa oli haettava vähämerkityksisenä eli niin...	Korkein hallinto-oikeus	2021-07-07						
KKO:2021:55	ECLI:FI:KKO:2021:55	Valvontalautakunta esitti luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan luvan...	Korkein oikeus	2021-07-02						
1.7.2021/390 KHO:2021:95	ECLI:FI:KHO:2021:95	Yhtiö oli hakenut ympäristölupaa sen rakennustoiminnassa...	Korkein hallinto-oikeus	2021-07-01						
30.6.2021/387 KHO:2021:91	ECLI:FI:KHO:2021:91	A Oy harjoitti B Oyn kanssa...	Korkein hallinto-oikeus	2021-06-30						
30.6.2021/392 KHO:2021:93	ECLI:FI:KHO:2021:93	A Oy oli hankkinut B Oyn...	Korkein hallinto-oikeus	2021-06-30						
28.6.2021/383 KHO:2021:88	ECLI:FI:KHO:2021:88	Verohallinto oli suorittanut verotarkastuksen A:n elinkeinotoimintaan...	Korkein hallinto-oikeus	2021-06-28						
28.6.2021/385 KHO:2021:89	ECLI:FI:KHO:2021:89	Pelastakaa Lapset ry oli päättänyt peria...	Korkein hallinto-oikeus	2021-06-28						
28.6.2021/386 KHO:2021:90	ECLI:FI:KHO:2021:90	Asiassa oli ratkaistavana, pidettiin E:n Luxemburgissa...	Korkein hallinto-oikeus	2021-06-28						
KKO:2021:54	ECLI:FI:KKO:2021:54	Vanhemmat olivat aiheuttaneet 5-6-vuotiaalle lapselleen kipua...	Korkein oikeus	2021-06-28						
KKO:2021:53	ECLI:FI:KKO:2021:53	Hovioikeuden päätöksestä, jolla pääkäsitteistä pois jäänyt...	Korkein oikeus	2021-06-24						
23.6.2021/379 KHO:2021:85	ECLI:FI:KHO:2021:85	A Oy omisti kaivospiirin alueella kiinteistön...	Korkein hallinto-oikeus	2021-06-23						
KKO:2021:52	ECLI:FI:KKO:2021:52	Työnantajan edustajia syytettiin työturvallisuusrikkoksesta sillä perusteella...	Korkein oikeus	2021-06-23						
21.6.2021/371 KHO:2021:83	ECLI:FI:KHO:2021:83	Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) oli myöntänyt...	Korkein hallinto-oikeus	2021-06-21						
KKO:2021:51	ECLI:FI:KKO:2021:51	Hovioikeus määräsi lupakimiestä koskevan valvonta-asian oikeudenkäyntiasiakirjat...	Korkein oikeus	2021-06-18						
14.6.2021/366 KHO:2021:79	ECLI:FI:KHO:2021:79	A Oyn omistamat kolme osittain maan...	Korkein hallinto-oikeus	2021-06-14						
KKO:2021:49	ECLI:FI:KKO:2021:49	A ja B olivat työskennelleet kuorma-autonkuljettajina...	Korkein oikeus	2021-06-14						
KKO:2021:50	ECLI:FI:KKO:2021:50	B oli julkaissut sosiaalisen median tilillään...	Korkein oikeus	2021-06-14						
KKO:2021:48	ECLI:FI:KKO:2021:48	Kioskiyritys A Oy oli velan maksuksi...	Korkein oikeus	2021-06-11						

Oikeustapausten kotisivut

Oikeustapauksilla on vastaavat kotisivut ja välilehdet, kuin säädösillä ja pykälillä. SISÄLTÖ-välilehdeltä löytyy itse oikeustapausten teksti, johon voi tutustua kontekstuaalisen lukijan avulla, ja tapauksen sisältöä kuvaava käsittepilvi. TIEDOT-välilehdellä taas on metatietoa oikeustapauksesta ja mm. linkki tapaukseen Finlex.fi-palvelussa.

Vuosijakauma

Hakutuloksen tapausten jakauma voi visualisoida aikajanalla VUOSIJAKAUMA-välilehdellä tai fasettien jakaumien piirakkakaavioilla.

YASGUI-editorin käyttö

YASGUI-editoria voi kokeilla omalla välilehdellä kuten edellä.

4 Erilliset sovellukset

Lakisampoon on liitetty linkit kahteen erilliseen sovellukseen, jotka perustuvat Lakisammon taustalla olevaan Semanttinen Finlex datapalveluun.

4.1 Elämän aihepiirit

Sovelluksen ideana on demonstroida asteittain tarkentuvaa hakuja, joka soveltuu tilanteisiin, jossa käyttäjän on vaikea muotoilla täsmällistä hakuja. Haun alussa käyttäjä valitsee elämän aihepiirin vasemmalla näkyvästä listasta, ja järjestelmä tekee valinnan perusteella haun joko Parlamenttisammon datapalvelun lainsäädäntöön tai oikeustapauksiin. Hakutuloksesta tunnistetaan siihen liittyvä asiasanat ja tarjotaan käyttäjälle tarkentaa hakuja joko niitä painottamalla tai poistamalla. Tämän jälkeen tehdään uusi haku ja saadaan tarkennettu tulos, jonka hakusanoja voidaan säätää kuten edellä ja niin edelleen. Lopulta asteittain tarkentuva haku toivon mukaan löytää halutut säädökset ja oikeustapaukset.

Tätä sovellusta ja sen käyttöä on kuvattu tarkemmin viitteessä (Leal et al, 2020).

4.1 Haku dokumentilla

Haku dokumentilla -sovelluksen ideana on helpottaa hakua tilanteessa, jossa oikeustapausten haun muotoilu on vaikeaa, mutta käytettävissä on toinen oikeustapaus, jonka kaltaisia muita tapauksia haluttaisiin löytää ja tutkia. Tällöin hakua voidaan kokeilla hakemalla oikeustapauksia toisen oikeustapausten avulla, esimerkiksi oman tuomion avulla, tai yleisemmin minkä tapansa toisen dokumentin avulla. Haku perustuu kyselydokumentissa ja hakudokumentissa käytetyn sanaston kielellisen samuuden vertailuun.

Tätä sovellusta ja sen käyttöä on kuvattu tarkemmin viitteessä (Sarsa, Hyvönen, 2020).

Kirjallisuutta

Eero Hyvönen, Minna Tamper, Esko Ikkala, Mikko Koho, Rafael Leal, Joonas Kesäniemi, Arttu Oksanen, Jouni Tuominen and Aki Hietanen: LawSampo Portal and Data Service for Publishing and Using Legislation and Case Law as Linked Open Data on the Semantic Web. *AI4LEGAL-KGSUM 2022: Artificial Intelligence Technologies for Legal Documents and Knowledge Graph Summarization 2022*, vol. 3257, CEUR Workshop Proceedings, August, 2022. [bib](#) [pdf](#) [link](#)

Rafael Leal, Joonas Kesäniemi, Mikko Koho and Eero Hyvönen: Relevance Feedback Search Based on Automatic Annotation and Classification of Texts. *3rd Conference on Language, Data and Knowledge (LDK 2021)* (Dagmar Gromann, Gilles Sérasset, Thierry Declerck, John P. McCrae, Jorge Gracia, Julia Bosque-Gil, Fernando Bobillo and Barbara Heinisch (eds.)), Open Access Series in Informatics (OASIs), vol. 93, pp. 18:1-18:15, Schloss Dagstuhl - Leibniz-Zentrum für Informatik, 2021. [bib](#) [pdf](#) [link](#)

Arttu Oksanen, Jouni Tuominen, Eetu Mäkelä, Minna Tamper, Aki Hietanen and Eero Hyvönen: Semantic Finlex: Transforming, Publishing, and Using Finnish Legislation and Case Law As Linked Open Data on the Web. *Knowledge of the Law in the Big Data Age* (G. Peruginelli and S. Faro (eds.)), Frontiers in Artificial Intelligence and Applications, vol. 317, pp. 212-228, IOS Press, 2019. ISBN 978-1-61499-984-3 (print); ISBN 978-1-61499-985-0 (online). [bib](#) [pdf](#) [link](#)

Sami Sarsa and Eero Hyvönen: Searching Case Law Judgements by Using Other Judgements as a Query. *Artificial Intelligence and Natural Language. 9th Conference, AINL 2020, Helsinki, Finland, October 7–9, 2020* (Filchenkov A., Kauttonen J. and Pivovarova L. (eds.)), pp. 145-157, Springer-Verlag, 2020. [bib](#) [pdf](#) [link](#)